

**Державний заклад
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»**

**Соціально-гуманітарний факультет
Кафедра теорії та методики практичної психології**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИКОНАННЯ ЛАБОРАТОРНИХ РОБІТ З ДИСЦИПЛІНИ
«ФУНКЦІЇ ТА СПЕЦИФІКА РОБОТИ ПСИХОЛОГА У КЛІНІЦІ
ПСИХІЧНИХ ТА СОМАТИЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ»**

**Автор
Лазоренко Тетяна Миколаївна**

Одеса – 2021

УДК 150.19 + 364. 24

ББК 88.47

М 34

Рецензенти:

Вдовіченко О. В. – доктор психологічних наук, доцент кафедри теорії та методики практичної психології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Бикова С. В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри філософії, політології, психології та права Одеської державної академії будівництва та архітектури.

Рекомендовано до друку вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № __ від «__» _____ 2021 р.).

Лазоренко Т. М. Методичні рекомендації до виконання лабораторних робіт з дисципліни «Функції та специфіка роботи психолога у клініці психічних та соматичних захворювань» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 053 «Психологія». Одеса: Університет Ушинського. 2021. 28 с.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. Вимоги та рекомендації до виконання лабораторних робіт.....	7
2. Зміст лабораторних робіт.....	10
3. Питання до самоконтролю.....	25
4. Література.....	27

ВСТУП

Мета навчальної дисципліни – довести до здобувачів систему спеціальних знань про зміст основних видів роботи психологів у клініках психічних та соматичних захворювань.

Вивчення дисципліни «Функції та специфіка роботи психолога в клініках психічних та соматичних захворювань» обумовлено розвитком сучасної науки, розгалуженням соціального запиту та поширенням кола проблем, що повинен вирішувати спеціаліст з практичної психології у різних галузях життєдіяльності. Все це сприяє підвищенню вимог до навчально-професійної підготовки здобувачів щодо психологічної допомоги пацієнтам у клініках психічних та соматичних захворювань.

Зміст і технології викладання цього курсу розраховані на систематизацію в студентів теоретичних знань, їх трансформацію у практичну площину. Програма спрямована на формування умінь проводити клініко-діагностичне дослідження й оцінку стану пацієнта, аналізувати психологічні й психосоматичні аспекти хвороби та здійснювати психологічну допомогу із застосуванням сучасних методик психотерапії, психопрофілактики та психогігієни.

Під час професійної підготовки майбутніх психологів основними є такі цільові компоненти, як то:

- систематизація уявлень про порушення психіки при різних соматичних захворюваннях;
- удосконалення знань, умінь і навичок щодо змісту і методики роботи психолога в клініці внутрішньої хвороби;
- розширення професійного досвіду, самостійне поповнення й оновлення знань щодо психопрофілактики психічних захворювань, набуття практичних навичок та вмінь тощо.

Очікувані результати навчання дисципліни:

Здобувач вищої освіти знає:

- 1) предмет, завдання дисципліни, сутність основних понять і категорій;
- 2) основні нормативно-правові документи, що регламентують роботу психолога у медичних закладах;
- 3) зміст діяльності психолога у медичних закладах;
- 4) деонтологічні принципи роботи психолога у медичних закладах.

Здобувач вищої освіти вміє:

- 1) застосовувати психологічні знання при вирішенні завдань професійної діяльності;
- 2) використовувати психодіагностичний інструментарій для дослідження особистості хворого;
- 3) виокремлювати коло проблем в осіб, які знаходяться в медичних закладах;
- 4) надавати психологічну допомогу людям, які перенесли захворювання або мають їх.

Основні форми роботи в процесі вивчення дисципліни: лекції, практичні, семінарські і лабораторні заняття, самостійна робота.

На лекційних заняттях здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 053 «Психологія» засвоюють теоретичний матеріал з курсу, окресленого навчальною програмою.

На семінарських, практичних заняттях на основі самостійного опрацювання психологічної та інформаційно-довідникової літератури здобувачі набувають та поглиблюють нові знання, розкривають суть окремих питань та психологічних проблем, пов'язаних з темами занять.

Під час лабораторних занять здобувачі відпрацьовують навички, прийоми психодіагностики, засоби профілактики і корекції щодо психічного здоров'я.

Самостійна робота дає змогу навчити здобувачів свідомо працювати не тільки з навчальним матеріалом, а й з науковою інформацією, закласти

основи самоорганізації та самовиховання, підвищувати свій професійний рівень.

Для успішного засвоєння навчального курсу слід дотримуватися вимог та рекомендацій, викладених у методичних матеріалах.

Методичні рекомендації для виконання лабораторних занять були підготовлені відповідно до тем, передбачених навчальною програмою з дисципліни “ Функції та специфіка роботи психолога в клініках психічних та соматичних захворювань”.

Вимоги та рекомендації до виконання лабораторних робіт.

Під час лабораторних занять студенти відпрацьовують навички, прийоми психодіагностики, засоби профілактики та корекції щодо психічного здоров'я. При підготовці до лабораторних занять пропонується:

1. Опрацювати лекційний матеріал за конспектом.
2. Підготуватися до виконання завдань, використавши лекційний матеріал та законспектувавши рекомендовані до теми літературні джерела.
3. Виконати завдання, які виносяться на самостійне опрацювання до відповідної теми лабораторного заняття.
5. Виконати домашнє завдання, яке передбачено темою лабораторного заняття.

Обладнання: конспект лекцій, додаткова література, методичні рекомендації з виконання лабораторних робіт, зошит для лабораторних робіт, електронний калькулятор, секундомір, бланки до психодіагностичних методик і протоколи, олівці, аркуші чистого паперу.

Форма протоколу:

Лабораторна робота №__

Тема: _____

1. П.І.Б. досліджуваного _____
2. Вік досліджуваного _____
3. Дата та час дослідження _____
4. Стан досліджуваного _____
5. Соціальний статус _____
6. П.І.Б. експериментатора _____
7. Бланк відповідей досліджуваного (додається).

Виконання лабораторних робіт передбачає складання грамотного письмового звіту, що оформлюється в зошиті, який є індивідуальним для кожного студента, за такою схемою:

1. Номер та тема лабораторної роботи.
2. Дата виконання лабораторної роботи.

3. Кількість академічних годин, відведених на лабораторну роботу.
4. Мета лабораторної роботи.
5. Перелік обладнання, необхідного для виконання лабораторної роботи.
6. Порядок виконання лабораторної роботи із зазначенням усіх передбачених пунктів, наведенням письмових розрахунків (якщо це передбачено завданням).
7. Виконання додаткових завдань із записом ходу розв'язання (якщо передбачено).
8. Формулювання висновку лабораторної роботи здійснюється у відповідності до поставленої на початку роботи мети у вигляді короткого та емкого за змістом повідомлення про отриманий результат.

Обов'язковим етапом виконання лабораторної роботи та її оцінювання є процедура захисту, яка здійснюється студентом в індивідуальному порядку. Для захисту роботи подається оформлений письмовий звіт. Викладач перевіряє правильність оформлення звіту, результати розрахунків, задає запитання стосовно процедури виконання, перевіряє правильність виконання додаткових завдань.

Критерії оцінювання лабораторних робіт:

0 балів - здобувач не бере участі у лабораторній роботі, є лише спостерігачем чи відсутній на занятті.

1 бал - здобувач знає окремі факти, що стосуються навчального матеріалу; виявляє здатність елементарно висловлювати думку; розуміє інструкцію до завдання, але не завжди володіє умінням використовувати обладнання до завдання, потребує допомоги викладача.

2 бали - вільно, самостійно та аргументовано оперує теоретичним матеріалом під час виконання лабораторних завдань, самостійно опрацьовує всі види завдань; не припускає помилок при виконанні завдань.

Теми лабораторних занять

№ з/п	Тема заняття	Кількість годин	
		денна форма	заочна
Модуль 1. Професійна діяльність психолога в клініці			
1	Тема 2. Психологічне дослідження в клініці	6	
2	Тема 3. Обстеження хворого в клініці	4	2
Модуль 2. Особливості роботи психолога в клініці			
3	Тема 5. Психологічні аспекти роботи психолога в наркологічній клініці	6	2
4	Тема 7. Зміст роботи психолога з клієнтами, які мають психічний розлад.	6	
	Усього:	22	4

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Тема: . Психологічне дослідження в клініці (6 год.).

Мета роботи: відпрацювати:

- деонтологічні правила роботи психолога у клініці;
- етапи проведення психологічного дослідження;
- особливості застосування психодіагностичного інструментарію;
- навички проведення дослідження та оформлення протоколу,
- уміння щодо оформлення висновків та практичних рекомендацій за результатами проведеного діагностичного дослідження.

Обладнання: перелік етичних норм, посібник психодіагностичних методик, джерела інтернету, електронний файл або зошит та ручка.

Хід роботи:

1. Техніка «Мозговий штурм» з м'ячем.

Мета: інтерактивно пригадати та повторити етичні правила* проведення діагностичних досліджень та їхні етапи. Активізувати студентів для подальшої роботи.

Інструкція:

Перший етап: студенти отримують представлені нижче запитання, на які вони повинні дати усні відповіді. Варто зазначити, що технікою «Мозковий штурм» передбачені будь-які відповіді, а не лише правильні. Саме тому задіяними у виконанні завдання повинні бути всі, незалежно від того, чи знають вони відповідь чи ні.

Другий етап: шляхом групового обговорювання виокремити та записати найбільш повні та правильні відповіді до кожного запитання.

2. Проведення фронтальної психодіагностики.

Мета: створення ситуації для отримання студентами досвіду проведення групової психодіагностики, аналізу та інтерпретації отриманих даних на прикладі використання проєктивної методики «Людина під дощем» та типологічного запитувальника ПДО (К. Леонгард, Х. Шмішек). Навчити

студентів оформлювати протокол діагностики, формувати висновки та практичні рекомендації за отриманими результатами діагностики.

Інструкція:

1) викладач проводить для студентів методики «Людина під дощем»** та «ПДО»***.

2) викладач разом із студентами розбирає та пояснює алгоритм і критерії проведення психодіагностики.

3) викладач пояснює і координує процес аналізу методик, інтерпретацію результатів, а також підведення висновків та надання рекомендацій студентами.

3. Проведення психодіагностики в парах (домашнє завдання)

Мета: навчити студентів підбирати психодіагностичний інструментарій шляхом моделювання ситуації «клієнт-психолог», а також поглибити та закріпити знання щодо проведення психодіагностики, аналізу та інтерпретації даних, оформлення протоколу діагностики, висновків та рекомендацій.

Інструкція:

1. Студенти розділяються на пари «клієнт-психолог» та працюють у дві сторони, генеруючи запит. Під отриманий запит «психолог» повинен підібрати методику та провести дослідження, оформити протокол дослідження, проаналізувати отримані дані, написати інтерпретацію та короткі рекомендації.

2. Зробити доповідь щодо проведеної роботи та проаналізувати її разом з викладачем та групою. У докладі необхідно виділити такі компоненти:

- предмет та об'єкт діагностики;
- методика дослідження (коротко надати інформацію про використану методику діагностики, роз'яснити, які критерії в ній досліджуються та обґрунтувати свій вибір методики);
- результати діагностики та висновки за результатами діагностики;
- рекомендації;

- короткі висновки.

Література:

1. Белей М. Д. Основи діагностичної психології / М. Д. Белей, Л. Д. Тодорів. Івано-Франківськ: Тіповіт, 2008. 296 с.
2. Галецька І. Клініко-психологічне дослідження: навч. посібник / Інна Галецька. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 242 с.
3. Гальчук О.Я. Клінічна психологія: навчальний посібник / О.Я.Гальчук. К.: Атіка, 2012. 216 с.
4. Гоян І. М. Методи діагностики психічного розвитку дітей / І. М.Гоян, А. А. Палій / ред. А. А. Палія. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2014. 652 с.
5. Клінічна психодіагностика: практикум / ред. М.В.Миколайський. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2006. 228 с.
6. Комінко С. Б. Кращі методи психодіагностики: навч. посіб. / С. Б. Комінко, Г. В. Кучер. Тернопіль: Карт-бланш, 2005. 406 с.
7. Мушкевич М. І. Клінічна психодіагностика: методичні рекомендації для студентів ф-ту психол. / М. І. Мушкевич. Луцьк, 2006. 170 с.
8. Психіатрія / ред. В. М. Козідубової, В. М. Кузнецова з співавт. Харків: Оберіг, 2013. 1164 с.

Домашнє завдання: проаналізувати фільм «Небезпечний метод».

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Тема: Обстеження хворого в клініці (4 год.).

Мета роботи: ознайомитися з базовими методами збору інформації у клінічній психології, їхніми головними характеристиками та навчитися самостійно їх використовувати.

Обладнання: протокол нестандартизованого спостереження (за О. В. Щотка), орієнтований перелік ознак спостереження, ватман, ручки, маркери, олівці, ноутбук.

Питання для самопідготовки:

1. Метод спостереження. Особливості застосування. Переваги та недоліки при використанні збору психологічної інформації.

2. Підготувати бланк спостереження.

3. Ознайомитись із вимогами до проведення клінічної бесіди.

Методичні вказівки. Студентам слід опрацювати конспект лекцій і рекомендовану літератури з питань методології психологічного дослідження осіб з розладами психіки, звернувши особливу увагу на особливості проведення спостереження та бесіди з хворими в умовах лікувально-профілактичного закладу.

Література:

1. Клиническая психология: учебник / ред. Б. Д. Карвасарского. СПб.: Питер, 2002. 452 с.

2. Основы клинической психологии и медицинской психодиагностики: учеб.пособ. / Б. В. Овчинников, И. Ф. Дьяков, А. М. Колчев, С. А. Лытав. СПб.: ЭЛБИ, 2008 314 с.

3. Психіатрія: підручник / В. М. Козідубової, В. М. Кузнецова. Харків: Оберіг, 2013. 164 с.

База проведення: Одеська обласна психіатрична клінічна лікарня № 1. Кабінет психолога.

Завдання 1. Відзначте у відповідній графі знаком «+» те, що, на Вашу думку, є позитивною рисою або недоліком методу спостереження:

Особливість методу, що оцінюється	Переваги	Недоліки
Безпосереднє сприйняття і фіксація особливостей поведінки в реальному часі		
Оперативність отримання інформації		

Вплив на дослідника спостережуваних їм осіб		
Вплив дослідника на спостережуваних ним осіб		
Можливість цілісної оцінки соціальної ситуації		
Об'єктивність та конкретність даних		
Неможливість установлення причинно-наслідкових зв'язків		

Завдання 2. Провести спостереження за хворим у відділенні психіатричної клініки (психіатрична клініка №1), оформити результати згідно з протоколом (за Щотка О. В.). Висновки подати викладачу наприкінці заняття.

Бланк фіксації результатів спостереження
(за О. В. Щотка)

Бланк фіксації результатів спостереження				
Вік:		Стать:	Відділення:	
Дата\ час	Що спостерігалось? (явище)	Умови, за яких проводилося спостереження (контекст)	Що виявлено в процесі спостереження? (факти)	Інтерпретація даних (припущення або висновок)

Висновки («перше враження»):				
Загальні висновки:				

Орієнтовний перелік ознак «поведінкового портрету» особи, на підставі яких студент має зробити висновки:

- окремі особливості зовнішності, що мають значення для характеристики людини, за якою спостерігають (стиль одягу, зачіска, наскільки намагається бути як всі, або виділяється, привертає увагу, байдужий до свого вигляду чи надає йому особливе значення). Які елементи поведінки це підтверджують, у яких ситуаціях?

- пантоміміка (постава, особливості ходи, жестикуляція, загальна скутість, або навпаки свобода рухів, характерні індивідуальні пози);

- міміка (загальний вираз обличчя, стриманість, виразність міміки, у яких ситуаціях міміка буває особливо жвавою, у яких – скутою);

- мовленнєва поведінка (мовчазність, говірливість, лаконізм, стилістичні особливості, зміст та культура мовлення, інтонаційне багатство, включення до мовлення пауз, темп мовлення);
- поведінка стосовно інших людей – статус у колективі та ставлення до цього, спосіб установлення контакту, характер спілкування (ділове, особистісне, ситуативне, співробітництво, егоцентризм), стиль спілкування (авторитарне, з орієнтацією на співрозмовника, з орієнтацією на себе), позиція у спілкуванні (активна, пасивна, споглядальна, агресивна, прагнення домінувати); наявність суперечностей у поведінці – демонстрація різних, протилежних за змістом способів поведінки в однотипних ситуаціях (у яких?);
- поведінкові прояви стосовно себе самого (до своєї зовнішності, недоліків, переваг, можливостей, своїх особистих речей);
- поведінка в основній діяльності (навчання, спілкування, праця) – на основі власних міркувань особи;
- приклади характерних індивідуальних мовленнєвих штампів, а також висловлювань, що характеризують кругозір, інтереси, життєвий досвід.

Завдання 3.

Провести клінічну бесіду.

Під час проведення клінічної бесіди з пацієнтом доцільно дотримуватись стандартної схеми, яка здебільшого передбачає:

1. Знайомство з пацієнтом. Необхідно представитися пацієнту та дізнатися його прізвище, ім'я, по-батькові, дату народження та місце проживання.

2. Вислуховування скарг. Слід запитати, які скарги пацієнт має стосовно стану свого здоров'я взагалі. Вони можуть бути не тільки психічного, але й соматичного характеру. Вислуховувати хворого слід уважно, не перериваючи, і лише потім, на підставі отриманої інформації, перерахувати його скарги та уточнювати чи непокоїть його ще щось. Під час

збору скарг треба використовувати як «відкриті» запитання («Що вас непокоїть?», «Які Ви маєте скарги на здоров'я?» та ін.), так і «закриті» запитання («Чи відчуваєте Ви головний біль в області лоба, потилиці, скроней чи болить уся голова?» та ін.).

3. Проведення клінічної бесіди з одночасним аналізом психічного статусу для своєчасної зміни її спрямування (для уточнення порушень, які були помічені). Послідовність описання особливостей психічних сфер пацієнта не є обов'язковою, але завжди повинна включати характеристику:

- свідомості, зокрема орієнтування у місці перебування, у часі, у навколишньому та у власній особистості;
- ступеню й адекватності мимічного, пантомимічного і мовного контакту (добрий, формальний, відсутність контакту), словникового запасу пацієнта та його особливостей, виразу обличчя, особливостей пози та ходи;
- сприйняття – за результатом аналізу скарг хворого, його поведінки та даних «об'єктивного» анамнезу;
- мислення – його темпу, зв'язності, форми та адекватності асоціацій (логічність, конкретність, розірваність, паралогічність, резонерство, патологічна деталізація, персеверації, нав'язливі, ідеї, марення та ін.);
- емоційного стану – емоційної адекватності ситуації та зовнішнім стимулам, загального фону настрою, його стійкості, вербальних та невербальних ознак порушень настрою. Слід звертати увагу на особливості емоційних реакцій пацієнта на значущих інших осіб (рідних, друзів та ін.);
- вольової сфери – рухової активності, її швидкості, адекватності та цілеспрямованості, наявності чи відсутності нав'язливих рухів, судом, парезів, та інших порушень;
- уваги – характеристики переключення, притягування, виснаження, присутність патологічних змін;
- пам'яті – наявності її загострення, зниження, амнезій (їх обсяги), парамнезій;

- інтелекту – його відповідності віку та рівню освіти пацієнта, обсяги інтересів, тощо;
- критики до свого стану та реальності планів на майбутнє.

Після проведення клінічної бесіди слід описати психічний статус пацієнта у вигляді вільного викладення основних частин, які характеризують усі перераховані сфери психіки. Завершенням описання результатів клінічної бесіди є формулювання висновків щодо психічного стану пацієнта за сферами психічної діяльності.

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Тема. Психологічні аспекти роботи психолога в наркологічній клініці (6 год.).

Мета: опрацювати:

- психологічні методи діагностики психічних станів у наркозалежних осіб;
- різні арт-терапевтичні методи та техніки у роботі з наркозалежними (метод ізотерапії, метод маскотерапії, метод «Мандала»)

Завдання 1.

Проведення психодіагностики:

1. Здійснити підбір діагностичних методик.
2. Роздрукувати бланки методик.
3. Підготувати аркуші чистого паперу.

Пропоновані методики: Опитувальник стану здоров'я PHQ, Шкала соматичних симптомів SSS-8, Шкала депресії А. Бека, Шкала депресії Гамільтона HAMD, Методика особистісної тривожності Спілберга, Пітсбургський опитувальник якості сну PSQI, Коротке дослідження психічного стану MMSE, Клінічний опитувальник для діагностики невротичних станів, Шкала оцінки якості життя MOS SF, Торонтська алекситимічна шкала, Методика незавершених речень Сакса.

Література:

1. Практична психосоматика: діагностичні шкали: навчальний посібник / ред. О. О. Чабан, О. О. Хаустової. Київ.: ВНТУ., 2018. 108 с.
2. Хомуленко Т. Б. Основи психосоматики: Навчально.-методичний. посіб. / Т. Б. Хомуленко., Вінниця.: Нова Книга., 2009. 120 с.
3. <https://rideo.tv/malkina/>

Хід роботи.

Група студентів поділяється на пари – досліджуваний і експериментатор, які пізніше міняються ролями. Досліджуваний виконує дану йому інструкцію. Експериментатор забезпечує послідовність пред'явлення стимульного матеріалу, фіксує час виконання завдання, результати дослідження у протоколі, робить якісну та кількісну обробку результатів дослідження, інтерпретує отримані результати.

Завдання 2.

1. Познайомитися з методом ізотерапії та застосуванням цього методу в наркологічних клініках.
2. Опрацювати обрані техніки ізотерапії в парах.
3. Проаналізувати отримані результати роботи та написати висновок.

Обладнання: фарби-акварель, папір, пензлі, вода.

Хід роботи.

1. Техніка «Малюнок стану».

Мета: визначення стану пацієнту.

Інструкція: Намалуйте свій стан, дайте малюнку назву, напишіть про нього розповідь та проаналізуйте результат отриманої творчої діяльності.

2. Техніка «Мій герб».

Мета: розвиток самоповаги, самосприйняття та рефлексії. Безпечний спосіб самовираження для пацієнта.

Інструкція: Намалуйте свій герб, в якому зліва розташуйте свої досягнення в житті, в центрі – намалуйте те, як Ви себе сприймаєте, справа – мету Вашого життя та наступні цілі, яких ви хочете досягнути, а внизу –

напишіть свій девіз. Далі необхідно написати розповідь та проаналізувати результат творчої діяльності пацієнта.

Висновок: на основі проведеного дослідження зробіть короткий висновок щодо проаналізованого на занятті матеріалу.

Завдання 3.

1. Познайомитися з методом маскотерапії та застосуванням цього методу в наркологічних клініках.

2. Опрацювати обрані техніки маскотерапії в парах.

3. Проаналізувати отримані результати роботи та написати висновок.

Мета: Коротко розглянути: суть методу маскотерапії та її історичний зміст; психологічні функції маски в житті людини; особливості сприйняття методу пацієнтами та продуктів власної творчості; етапи терапії та інтерпретацію отриманих продуктів діяльності в процесі виконання студентами технік маскотерапії.

Обладнання: фарби-гуаш, щільний папір, пензлі, вода, еластична резинка або нитки для в'язання.

1. Техніка «Маски, що я отримав від батьків»

Мета: розвиток усвідомлення сценарної ролі, пред'явлення себе у своїх ролях та їх прийняття.

Інструкція: намалуйте маски на представлені нижче теми та напишіть розповідь про кожну маску:

- маска, яка була отримана мною від моєї матері;
- маска, яка була отримана мною від мого батька;
- маска, яка була створена і вдягнена на мене мною.

Напишіть розповідь та проаналізуйте результат отриманої творчої діяльності.

2. Техніка «Маска мого успіху»

Мета: розвиток самоповаги і самооцінки, створення позитивного якорю щодо мотивації до розвитку.

Інструкція: зробити маски на тему «Маска мого успіху» та «Маска, яку я надягаю звичайно». Написати розповідь та проаналізувати результат творчої діяльності пацієнта.

Висновок: на основі проведеного дослідження зробіть короткий висновок щодо проаналізованого на занятті матеріалу.

Завдання 4:

1. Познайомитися з арт-терапевтичним методом «Мандала» та застосуванням цього методу в наркологічних клініках.

2. Опрацювати обрані арт-терапевтичні техніки «Мандала» під час роботи в парах та групі.

3. Проаналізувати отримані результати роботи та написати висновок.

Мета: Розглянути: суть методу «Мандала», його історичний зміст; психологічні функції мандал в житті людини; особливості сприйняття методу пацієнтами та продуктів власної творчості; етапи терапії та інтерпретацію отриманих продуктів діяльності в процесі виконання студентами технік мандалотерапії.

Обладнання: фарби-гуаш та акварель або пастель, папір, ватман, пензлі, вода.

Хід роботи:

1. Робота з мандалами за Дж. Келлог.

Мета: діагностика ступеня травматичного досвіду та його терапії за допомогою концепції гештальтного відображення психіки, що сприяє ретроспективному аналізу проблеми.

Інструкція: необхідно вибрати одну з тринадцяти представлених карт за Дж. Келлог, намалювати коло та заповнити його внутрішній простір за принципом від центру до периферії.

Обговорення результатів.

2. Методика «Групова мандала».

Мета: соціалізація та інтеграція пацієнта в групі, згуртування.

Інструкція: кожен учасник обирає собі пензлик. На підлозі розстилається ватман та виставляються фарби. По команді психолога всі учасники починають одночасно малювати мандалу. По закінченню малюнка робота аналізується групою.

Висновок: на основі проведеного дослідження зробіть короткий висновок щодо проаналізованого на занятті матеріалу.

Література:

1. Диагностика в арт-терапии. Метод «Мандала» / ред. А. И. Копытина. Инст-т Психотерапии, 2011. 144 с.
2. Копытин А. И., Богачёв О. В. Арт-терапия наркоманий: лечение, реабилитация, постреабилитация. Инст-т Психотерапии, 2008. 172 с.
3. Лебедева Л. Д. Практика арт-терапии: подходы, диагностика, система занятий. Речь, 2003. С.1-74.

ЛАБОРОТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Тема: Зміст роботи психолога з клієнтами, які мають психічний розлад (6 год.).

Мета: розкрити зміст роботи психолога у психіатричній клініці.

Завдання 1.

Виконати тестові завдання.

Інструкція: Перерахуйте основні задачі патопсихолога в психіатричній лікарні.

1. Експериментально-психологічне обстеження особливо важких, складних в диференційно-діагностичному відношенні, хворих у цілях отримання додаткових даних про стан їхньої психіки.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

Завдання 2.

Інструкція: доповніть перелік сторін (рівнів) у структурі ВКХ:

1. Больова сторона хвороби (чуттєвий рівень);

2. _____.

3. Інтелектуальна сторона хвороби (раціонально-інформаційний рівень);

4. _____.

Завдання 3.

Інструкція: доповніть види роботи в реабілітаційному процесі в психіатричній клініці.

1. Психологічне вивчення особистості хворого, його установки та системи відношень, в тому числі до хвороби та лікування.

2. _____.

3. _____.

4. _____.

Завдання 4.

Інструкція: в цьому завданні в хаотичному порядку представлений порядок проведення психологічного експерименту в психіатричній клініці.

Дайте відповідь у вигляді перерахування відповідних цифр:

____. Проведення психологічного експерименту.

____. Висновок за даними психологічного дослідження.

____. Вивчення історії хвороби.

____. Обробка та аналіз експериментальних даних.

Завдання 2.

Мета роботи: ознайомити з методами дослідження типів психічного реагування особистості на хворобу.

Обладнання до заняття:

1. Методика ЛОБІ.
2. Бланк опитувальника.
3. Бланк відповідей.
4. Реєстраційний бланк.
5. Нормативний трафарет.

Література

1. Клиническая психология: учебник / ред. Б. Д. Карвасарского. - СПб.: Питер, 2002. 543 с.
2. Менделевич В. Д. Клиническая и медицинская психология. М.: МЕДпресс-информ, 2002. 452 с.
3. Справочник по психологии и психиатрии детского и подросткового возраста / ред. С. Ю. Циркина. СПб.: Питер, 2001. 274 с.

Хід роботи:

Група студентів поділяється на пари – досліджуваний і експериментатор, які згодом міняються ролями. Досліджуваний виконує дану йому інструкцію. Експериментатор забезпечує послідовність пред'явлення стимульного матеріалу, фіксує час виконання завдання, результати дослідження у протоколі, а також робить якісну та кількісну обробку результатів та їхню інтерпретацію.

ПИТАННЯ ДО САМОКОНТРОЛЮ

1. Зв'язок дисципліни «Функції та специфіка роботи психолога в клініках психічних та соматичних захворювань» з іншими науками.
2. Основні поняття курсу: хвороба, здоров'я, психічне здоров'я, норма, патологія, синдром, симптом, етіологія, патогенез.
3. Дизонтогенії. Вікова обумовленість дизонтогенії.
4. Роль ендогенних та екзогенних факторів у формуванні дефекту психіки.
5. Співвідношення понять «психічне здоров'я» та «психологічне здоров'я».
6. Складові психологічного дослідження в клініці.
7. Методики для дослідження пізнавальної сфери.
8. Етапи обстеження хворого в клініці.
9. Вивчення історії хворого.
10. Методики для дослідження особистості хворого.
11. Метод анамнезу. Види анамнезу.
12. Поняття алкоголізм та наркоманія.
13. Етіологія та патогенез алкоголізму.
14. Стадії алкоголізму.
15. Основні симптоми та синдроми алкоголізму.
16. Порушення соматичних функцій при алкоголізмі.
17. Алкогольні психози.
18. Етіологія та патогенез наркоманії.
19. Стадії наркоманії.
20. Психологічний портрет наркомана.
21. Види роботи психолога в наркології.
22. Вимоги до проведення психодіагностики в наркологічному диспансері.
23. Функції психолога в наркологічному диспансері в ході реабілітації хворих.

24. Робота психолога з сім'ями наркозалежних.
25. Психокорекційна робота в наркологічному диспансері.
26. Поняття «лікувальна середа» в наркологічному відділенні.
27. Профілактична робота в наркологічному диспансері.
28. Права та обов'язки психолога в наркологічному відділенні.
29. Клінічна картина наркоманії.
30. Шизофренія, етіологія та патогенез.
31. Етіологія та патогенез параної та афективних захворювань.
32. Етіологія та патогенез неврозів.
33. Етіологія розладів особистості.
34. Завдання патопсихолога в клініці.
35. Види роботи патопсихолога в психіатричній клініці.
36. Участь психолога в експертній роботі.
37. Визначення структури та ступенів психічного зниження.
38. Роль психолога в реабілітації хворих.
39. Вивчення додаткових даних для диференційного діагнозу.
40. Деонтологічні правила роботи психолога в клініці.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Адиктологія: навч. посіб. для лікарів наркологів, психіатрів, заг . практики - сімейна медицина та лікарів-інтернів. Вид. друге, перероб. і доп. / ред. проф. Л. М. Юр'євої / Л. Н. Юр'єва [и др.]. Дніпро : [б. и.], 2018. 185 с.
2. Беломестнова Н. В. Клиническая диагностика интеллекта: психометрическая и клинико-психологическая оценка уровня развития интеллекта в клинической и судебно-психологической экспертной практике. СПб: Питер, 2003. 109 с.
3. Бурлачук Л. Ф. Исследование личности в клинической психологии. Киев, 1979. С. 76-121.
4. Клиническая психология: учебник / ред. Б.Д. Карвасарского. СПб: Питер, 2002. 806 с.
5. Клінічна психологія: [Текст]: слов.-довід. / уклад. С. Д. Діденко. К.: Академвидав, 2012. 315 с.
6. Лекции по наркологии / ред. Н. Н. Иванца. 2-е изд., перераб. и расш. М.: Нолидж, 2019. 448 с.
7. Лобанова А.С. Работа з підлітками-девіантами: соціологічний та психологічний аспекти: підручник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Вид-во «Каравела», 2017. 470 с.
8. Максимова Н. Ю. Психологія адиктивної поведінки. Навчальний посібник. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2002. 308 с.
9. Медична психологія: [в 2-х т.]. / ред. Г. Я. Пилягіна. Вінниця: Нова книга. Т. 1. 2020. 288 с.
10. Медична психологія: [в 2-х т.]. / ред. Г. Я. Пилягіна. Вінниця: Нова книга. Т. 2 .2020. С.12 – 40.
11. Медична психологія: держ. нац. підручник для студентів ВНЗ ВМНЗ IV рівня акредитації МООЗ України / ред. І. Д. Спірна Дніпропетровськ: Ліра, 2012. 442 с.

12. Менделевич В. Д. Клиническая и медицинская психология: практ. руководство. М.: МЕДпресс, 1998. С. 31-58.
13. Основи медичної психології: навч.-метод. посіб. для студентів вищ. мед. навч. закл. IV рівня акредитації / ред. В.М. Ждан. Полтава: АСМП, 2014. 254с.
14. Рубинштейн С. Я. Экспериментальные методики патопсихологии и опыт применения их в клинике. М.: ЕКСМО Пресс, 2004. С. 33-163.
15. Сонник О. Г. Психіатрія і наркологія : підручник. К. : ВСВ Медицина, 2015. 424 с.
16. Сорокіна О. А. Психологія залежності. Навчальний посібник. Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький О.А., 2014. 180 с.
17. Тодд Д. Основы клинической и консультативной психологии: пер. с англ. СПб.: Сова, 2001. 145с.
18. Харди И. Врач, сестра, больной. Психология работы с больными: учеб. пособ. Будапешт. : ХПУ, 1988. 232 с.
19. Энциклопедия психодиагностики. Психодиагностика детей / ред. Д. Я. Райгородского. Самара: Издательский Дом «Бахрах-М», 2012. 624 с.
20. Яншин П. В. Практикум по клинической психологии. Методы исследования личности. СПб: Питер, 2004. 336 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

- мережі "Інтернет;
- бібліотеки Університету Ушинського.